

Бібліотеки, якими користуються, повинні стати кращими

Аарон Шмідт, бібліотекар департаменту цифрових ініціатив, Бібліотека Округу Колумбія

Висловлюємо вдячність пану Аарону Шмідту за люб'язно наданий дозвіл перекласти та розповсюдити цю статтю серед українських бібліотекарів.

We extend our gratitude to Mr. Aaron Schmidt for kindly granted permission to translate and distribute this article among Ukrainian librarians.

Один з показників добре зробленої речі це те, що вона стає зручнішою у процесі використання. Пригадайте ваші улюблені джинси або шкіряний портфель, який передавався від батька синові. Зовсім необов'язково оцінювати ці речі у грошовому еквіваленті, але їх краще використовувати, коли вони нові.

Таким же чином, бібліотеки мали би бути схожими на хороший шкіряний портфель. Проте зараз ми думаємо про них інакше.

Одноразовий товар

Речі, які стають кращими по мірі використання, можуть слугувати вам протягом тривалого часу. Проте люди схильні купувати дешеві речі низької якості (часто вироблені в Азії). Чому? Часто легше купувати менш дорогі речі, якщо ви зосереджені лише на короткостроковій перспективі. Особливо якщо через деякий час ви так чи інакше знову захочете купити Наступну Важливу Річ. Нас привчили так думати. У США 70% ВВП складається з витрат домашніх господарств. І успіх нашої (глобальної) економічної системи залежить від постійного і безперервного зростання ВВП. Тому люди витрачають більше і не зосереджуються на речах, які не псуються з віком.

Я розумію, що я трохи ліберал та живу у країні Задзеркалля, але я не думаю, що треба бути дуже проникливим, щоб зрозуміти, що таке

зростання не є сталим. А як щодо поточної економічної кризи? А глобальне потепління?

Економісти та бібліотекарі

Яке відношення мають звички споживачів до бібліотек? Так само, як економісти заклопотані підвищенням ВВП, бібліотекарі заклопотані підвищенням рівня видачі матеріалів на душу населення. Обидва показники не є високими.

Готовий укласти парі, що ця статистика відіграє важливу роль у 99% звітів, які подаються членам правління бібліотек. Такі ж звіти надсилають до державних бібліотек наприкінці року. Я не знаю, чи ще залишився хтось, хто серйозно ставиться до рейтингів NAPLR (анімаційний .gif на домашній Інтернет сторінці не дуже допомагає), але б з 15 індикаторів мають відношення до видачі матеріалів. Це 40% показників. Індекс LJ має менше критеріїв - тільки 4 - що складає 25% від усіх індикаторів.

І так само як постійне зростання ВВП не може бути сталим, бібліотеки можуть тільки оптимізувати свою роботу та стратегії розвитку фондів. Якщо екстраполювати цю модель на декілька століть уперед, ми побачимо, що бібліотека або зовсім нічого не видає, перебуває у стагнації, або видає до 5000 одиниць на день. Насмілююсь припустити, що останній сценарій є фізично неможливим.

Не можна постійно підвищувати рівень видачі матеріалів. Ситуація ускладнюється тим фактом, що бібліотеки не можуть конкурувати з іншими постачальниками інформації через брак цифрового комерційного контенту.

Криза ще не настала. Багато бібліотек все ще можуть видавати все більше і більше матеріалів своїм читачам, щоб залишатися платоспроможними. Але факт залишається фактом – існує верхня межа кількості виданих документів. Що ж робити, коли цю межу буде досягнуто?

Благородніша мета

Я не думаю, що зустрічав бібліотекаря, для якого статистика видачі матеріалів є цінною, окрім тих випадків, коли вони звітують про гарні показники. Майже всі погоджуються з тим, що правилами гри є перетасування статистики та звітування. Включаючи мене самого, у деякій мірі. Чому бібліотеці не пишати тим, що вона видає багато матеріалів?

Навіть якщо б це було можливим, продовження такого довгострокового тренду не є бажаним. Наша колективна зосередженість на видачі документів заважає еволюції бібліотек. Це примушує нас концентруватися на дуже вузьких та відносно нудних аспектах бібліотечної справи - постачання контенту.

Мене не дуже цікавить бути *просто* постачальником контенту. А вас? Сумніваюсь. Навіть якщо ми змогли би стати кращими за компанію з прокату відео Netflix, пропонуючи фільми, навіть якщо ми зможемо пропонувати більше книжок, ніж он-лайн книгарня Amazon, навіть якщо ми надаватимемо кращу можливість прослуховувати музику, ніж програма iTunes, в нас є більш важлива робота.

Мені цікавіше допомагати людям досягати своєї мети.

Вимірювання абстрактного

Так само як існують труднощі у (кількісному та якісному) вимірюванні параметрів ваших улюблених джінсів, котрі стали ще комфортнішими протягом п'яти років, бібліотеки не мають механізму вимірювання успіху, окрім статистики видачі документів. (Або статистики щодо використання комп'ютерів та кількості наданих бібліографічних довідок). Вимірювання такого значного та абстрактного показника як «допомога людям у досягненні їхньої мети» є проблематичним.

Це ситуація оцінювання «що було раніше – курка або яйце»? Бібліотеки не матимуть змоги зосередитися на питаннях, що не стосуються видачі книжок на руки, доки вони не винайдуть, яким чином вони зможуть показати свої успіхи в інших галузях. Але вони не можуть зайнятися досягненням успіхів в інших галузях (вже не кажучи про те, щоб вирішити як ці успіхи виміряти), якщо вони зосереджені на видачі книжок.

Давайте припустимо, що бібліотека змінює фокус своєї діяльності та має шалений успіх у підтримці громад та особистих цілей користувачів. Як це виміряти? Провести опитування щодо рівня споживчого задоволення? Виглядає як непогана ідея, але на результати такого опитування не можна покладатися повністю. Розповідати історії успіху? Добре. Попросити своїх користувачів розповісти їхні історії? Ще краще.

Зроблено бібліотекою

Як щодо демонстрації, як люди розв'язали свої проблеми та досягли своєї мети завдяки використанню бібліотечних ресурсів та зв'язків?

Уявіть собі якщо біля іконки Creative Commons ви побачите іконку «Зроблено бібліотекою». Якщо ви натиснете на неї, то побачите інформацію щодо авторства, контекст, в якому і коли був створений

контент, і які бібліотечні ресурси (включаючи людей) були частиною цього процесу. Також ви побачите перелік лінків до інших відповідних бібліотечних проєктів та інформації.

По-іншому це працює навіть краще. Лінки від бібліотечних ресурсів до цих проєктів демонструють, що ці ресурси були використані, як вони були використані, та хто скористався ними. Думайте про ці лінки як про зворотній зв'язок з бібліотечним контентом.

Концепція «Зроблено бібліотекою» це спосіб, який піддається вимірюванню, і яким наші бібліотеки можуть стати багатшими по мірі її використання.

Якщо ви коли-небудь відчували преклоніння перед історією, що міститься у старому предметі, уявіть, як це буде – відкрити книгу та побачити, як з нею працювали люди і як вона змінила життя своїх читачів та громад.